

Härfågel

Härfågel häckade mycket sällsynt i de sydöstra delarna av landet fram till slutet av 1900-talet, men har sedan dess bara häckat tillfälligt. Flest häckningar har hittats i Blekinge, på Öland och Gotland, men häckningsfynd finns i flera landskap upp till Västmanland. Arten är knuten till småskaliga jordbrukslandskap med god förekomst av skogsdungar och naturbetesmarker. Flyttfågel.

Ekologiska krav

Härfågeln föredrar områden med småskaligt jordbrukslandskap med välhävdade ängs- och hagmarker, omväxlande med åkrar, skogsdungar och stenmurar. Boet placeras på låg höjd i håligheter, till exempel i en stenmur, byggnad eller ett naturligt trädhål, men arten kan också häcka i större hackspettshål (gröngöling) eller i holkar. Härfågeln söker föda i öppen terräng, den äter framför allt större insekter som den plockar på och i marken i partier med lågvuxen vegetation eller bar jord.

Utbredning och regionala skillnader

Härfågel är en regelbunden, men tillfällig gäst som numera häckar tillfälligt och mycket sällsynt.

Indikator på skyddsvärd skog

Saknar signalvärde för skyddsvärda skogsmiljöer.

Faktorer som missgynnar eller hotar arten

Brist på småskaliga odlingslandskap med välhävdade ängs- och hagmarker omväxlande med lövskogsdungar, oftast ädellövskog.

Behov av hänsyn – allmänt

I normalfallet är god miljöhänsyn tillräckligt. Hänsyn ska främst tas mot boplatser. Vid fynd av häckande härfågel kontakta Skogsstyrelsen. Kännedom om häckningslokaler för härfågel bör i övrigt inte spridas till andra personer än berörda markägare och de som utför skogsbruksåtgärder. Störning från fotografer och annan naturintresserad allmänhet är ett reellt hot.

Miljöhänsyn vid skogsbruksåtgärder

Häckningar av härfågel är så ovanliga att man alltid ska kontakta naturvårdsexpertis

på Skogsstyrelsen innan eventuell skoglig åtgärd utförs i närheten av häckning eller misstänkt häckning. Ett besök i fält behöver göras för att i detalj diskutera hänsyn och lämpligt skydd för det aktuella området.

Tips på ytterligare åtgärder som gynnar arten

- Erfarenheter från kontinenten visar att härfågeln gärna accepterar särskilda holkar. Antalet lämpliga boplatser kan vara begränsande i många områden.
- Restaurering och skötsel av trädklädda hagmarker skapar förbättrade födosöksförhållanden. Särskilt i de fall markerna efteråt kan hävdas med bete.

Områdesskydd och frivilliga avsättningar

Häckande härfågel är i normalfallet inte i behov av områdesskydd eller frivilliga avsättningar.

Artens stora sällsynthet gör att det kan finnas skäl att belägga området kring härfågelhäckningar med tillträdesförbud (minst 400 m radie kring boet). Ett fågelskyddsområde med lämpliga föreskrifter kan inrättas av Länsstyrelsen.

Skogsvårdslagstiftningen

- Spara hålträd och andra biologiskt värdefulla träd (SKSFS 7:8).
- Undvik skogsbruksåtgärder som kan skada hänsynskrävande miljöer, som t.ex. äldre hassellundar, brynmiljöer, äldre skogsbeten samt igenvuxna hagmarker eller lövängar (SKSFS 7:17).
- Lämna en skyddszon mot kulturmiljöer eller mot öppen jordbruksmark oplanterad eller planterad med löv (SKSFS 7:22).
- Det är förbjudet att omvandla bestånd med ädellövskog till annan skog. Om man avverkar, förutom vid röjning eller gallring, ska man anlägga ny ädellövskog på området (SVL 25 §).

Lästips

Artfakta för härfågel. ArtDatabankens webbplats,
<http://artfakta.artdatabanken.se/taxon/100143>

Populationsstorlek: -

Populationsutveckling:

1980–2012: häckade årligen 1986-2001

2001–2012: tillfälliga häckningar

Rödlistestatus 2015: Nationellt utdöd (RE)

Fågeldirektivets Bilaga 1: Ja

